

Vajaaliikkeisten Kunto ry (VLK) on toiminut v. 1953 muodostetun päämäärän mukaisesti:

”edistää ensisijaisesti lasten keskushermostovaurioista johtuvien liikuntahäiriöiden hoitoa, huoltoa ja kuntouttamista, laatia sitä varten suunnitelma ja siinä mielessä toimia jäsentensä yhdyssiteenä ja jakaa sitä tarkoittavat tehtävät jäsentensä ja muiden elimien kesken.”

Ajantasainen suunnitelma ”Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus” on olemassa ja sitä on viety menestyksellisesti käytäntöön (vrt. <http://www.vlkunto.fi/toiminta-vuosina-2006-2012>). Tehtävien jako on onnistunut kuntoutuksen suhteen ja viime aikoina on siirrytty terapiakeskeisyydestä osallisuuden suuntaan.

Vanhahtavat sananvalinnat on tietenkin ymmärrettävä niin, että ”tehtävien jako” tarkoittaa nykykielellä yhteistyötä. Tämä merkitsee paikallista sopimista, joka ei aina ole helppoa, ihmisiä kun olemme. Ammatillisten käytäntöjen kohdalla ei myöskään riitä, että jokin menetelmä on kylmän tieteellisesti arvioituna tehokas, se on myös kauniisti sovitettava lapsen maailmaan ja elinympäristöön.

Tässä mielessä ”yhdyssiteenä toimiminen ja tehtävien jako” on vielä kesken. VLK on selvittänyt asiaa eri tavoin viime vuosina ja tässä on hankittu tärkeää tietoa. SOTE-uudistus on nyt keskeinen asia. Monet tahot ovat olleet laatimassa mm. tähän liittyvää lainsäädäntöä, mutta kokonaisuus on vielä keskeneräinen. Kentällä ollaan paikoin hämmentyneitä ja tietoa kaivataan.

VLK:n nykyinen hallitus (alkaen 1.11.2018) käsitteli tätä laajaa asiaa kokouksessaan 17.1.2018 ja totesi mm. seuraavaa:

VLK:n päämäärän toteuttaminen ei tässä vaiheessa edellytä uutta tutkimushanketta, vaan meneillään oleva SOTE-uudistus ja siihen liittyvä kuntoutuksen uudistaminen tarjoaa valmiin kehyksen. Tässä voidaan erottaa osatekijöinä:

- 1) lääkinnällinen kuntoutus (vanhentunut nimi, mutta rajaa erään tehtäväalueen)
- 2) yhteistyö kodin, varhaiskasvatuksen ja koulun kesken
- 3) osallistava toiminta
- 4) aikuisuuteen siirtyminen

Vajaaliikkeisten Kunto ry ja Suomen Lastenneurologinen Yhdistys ry ovat laatineet toimivan ”Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus”-toimintaohjeen, pitemmän ja lyhyemmän version. Luetellut seikat ovat näissä ohjeissa, mutta SOTE-uudistuksessa ne eivät vielä näy riittävästi, koska sen suunnittelu on kesken. Tähän vaikuttaminen on nyt tärkeää.

SOTE-kehukseen sovitettavia tärkeitä asioita ovat myös LAPE- ja LOOK-hankkeet, samoin tekeillä oleva kansallinen lapsistrategia. OT-keskusten kautta rakennetaan porrastusta.

VLK:n hallitus kantoi huolta mm. seuraavista kuntoutuksen uudistamiseen liittyvistä asioista:

- a) kuntoutusta järjestäviä tahoja on suunnitelmissa hyvin paljon eikä tehtävien porrastukseen tai muuhun osaamista takaavaan järjestelyyn ole vielä kiinteitä suunnitelmia
- b) palvelujärjestelmä joutuu vastaamaan vaikeusasteeltaan hyvin eritasoisiin vaatimuksiin ja tämän organisointi on jäämässä suuressa määrin paikalliseksi. Hyvä asia, mutta selvitystyötä tarvitaan.

- c) lasten kohdalla yhteistyö ja työnjako varhaiskasvatuksen ja koulun suuntaan on epäselvä ja asiakassuunnitelma-ajattelu ratkaisee tämän vain periaatteessa. Raja maakunnan ja kunnan välillä kulkee tällä kohdalla.

Porrastusta rakennetaan mm. OT-keskusten kautta. Toistaiseksi tämä työ on vasta alussa. Keskitetyn ja laajalle levitetyn tietotaidon suhde on tärkeä suunnittelun kohde. Edellinen parantaa tietysti osaamista ko. keskuksessa, mutta oleellisempaa saattaa olla neuvoloiden ja kouluterveydenhuollon osaamisen ja toimintamahdollisuuksien varmistaminen.

Tämä kaikki sopii hyvin VLK:n aluetoimikuntien pohdittavaksi. Tietty aktiivisuus (mielipiteen muodostus, konsultointi, ehdotukset) on tarpeen, sillä neurologinen vammaisuus ei tällä hetkellä näytä olevan uudistuksessa kovin paljon esillä.

VLK tavoittaa aluetoimikuntiansa kautta merkittävän osan niistä henkilöistä, jotka joutuvat virkatyönsä puitteissa joka tapauksessa hoitamaan nämä kysymykset ja ovat suunnittelemassa ym. uudistusta tälläkin hetkellä. VLK tukee heidän työtään kuluvan vuoden aikana seuraavasti:

- Kutsuseminaari 14.3. ”Laatu ja kilpailutus lasten kuntoutuksessa” Vapriikin luentosali, Tampere (liite).
VLK:n jäsenjärjestöjen edustajat ovat lämpimästi tervetulleita tähän tilaisuuteen, jonka jälkeen on VLK:n sääntömääräinen kevätkokous samassa paikassa.
- Käytävissä olevista tiedoista kootaan menettelytapaohjeita ja –malleja. Tässä kiinnitetään erityistä huomiota vaikeavammaisten lasten ja heidän perheittensä olosuhteisiin.
- Näiden puitteissa järjestetään 7.11.2018 koulutustilaisuus, jonka yhteydessä on VLK:n sääntömääräinen syyskokous.

Jäsenjärjestöjen kannanottoja kaivataan näihin, mutta erityisesti seuraaviin ajatuksiin.

Kommentteja voi lähettää joko tähän tai info@vlkunto.fi osoitteeseen.

- 1) Nykyinen jako diagnoosien ja vammaisuuden tyyppin mukaan hämärtää sen, että kunkin ryhmän sisällä on huomattava sisäinen vaihtelu vaikeusasteen suhteen. SOTEn ”verkostoitunut yhteisö” on luultavasti toimivampi, jos ryhmittelyssä huomioidaan vaikeusaste ja siihen liittyvä palvelutarve nykyistä selvemmin.
*VLK kiinnittää huomiota **vaikeusasteen merkitykseen** diagnoosien ja vammaustyyppin lisäksi.*
- 2) Tulevien maakuntien alueella on toiminnassa vammaisten lasten asioihin laajasti keskittyviä, varsin toimintakykyisiä ryhmiä. Näistä riippuu, miten hyvin SOTE-uudistus toteutuu.
*VLK tukee tällaisten **ryhmien toimintaa** aluetoimikuntien kautta, tärkeimpänä keinona informaation siirto ja koulutus.*

--

Ym. seikoista tullaan keskustelemaan VLK:n kevät- ja syyskokouksissa ja niihin yhteyteen järjestettävissä koulutustilaisuuksissa.

SOTE-uudistuksessa on paljon hyviä asioita. Ilman suunnittelua ne eivät kuitenkaan välttämättä toteudu. On sanottu, että kaikkea ei pidä keksiä jokaisessa maakunnassa erikseen. Tämä on nyt myös VLK:n kohde.

Matti Koivikko

Vajaaliikkeisten Kunto ry, puheenjohtaja